

Wstęp

Rosnąca rola turystyki we współczesnym świecie i związany z tym rozwój badań naukowych poświęconych temu zjawisku rodzi potrzebę dyskusji, wymaga wzajemnej, interdyscyplinarnej wymiany poglądów i integracji specjalistów reprezentujących różne ośrodki naukowe.

Międzynarodowa Konferencja Naukowa w Nałęczowie (11–12 września 2008 r.), zorganizowana wysiłkiem głównie pracowników Zakładu Geografii Regionalnej i Turystyki Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, była okazją do refleksji nad złożonością problemów dotyczących turystyki. W debacie dyskusyjnej odbywającej się pod hasłem „Potencjał turystyczny czynnikiem rozwoju regionalnego” uczestniczyli przedstawiciele ośrodków naukowych z kraju i zagranicy, instytucji administracji państwowej, samorządowej oraz organizacji i stowarzyszeń. Spotkanie przedstawicieli nauki i praktyki zaowocowało ideą opublikowania materiałów w zeszytach „Annales Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej”, sec. B. Pomysł wydania tomu Annales pojawił się również w związku z uruchomieniem od dnia 1.10.2008 r. na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi UMCS kierunku turystyka i rekreacja. Za zgodą Redaktora sec. B – prof. dr hab. Marii Łanczont – tom LXIV „Annales UMCS”, sec. B mógł być poświęcony zagadnieniom turystyki i rekreacji.

Tom jest wspólnym wysiłkiem pracowników reprezentujących głównie ośrodki akademickie, w tym uniwersytety: Białostocki, Gdański, Łódzki, Szczeciński, Marii Curie-Skłodowskiej i Przyrodniczy w Lublinie, Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Humanistyczno-Przyrodniczy w Kielcach, a także Akademię Podlaską w Siedlcach, Szkołę Główną Handlową, Wyższą Szkołę Hotelarstwa, Gastronomii i Turystyki w Warszawie, Zamiejscowy Wydział Wychowania Fizycznego w Białej Podlaskiej oraz Państwowe Wyższe Szkoły Zawodowe w Jarosławiu i Lesznie. Wśród autorów prac są również przedstawiciele ośrodków zagranicznych: Lwowskiego Uniwersytetu im. Iwana Franki,

Państwowego Uniwersytetu z Brześcia oraz Łotewskiej Akademii Wychowania Fizycznego w Rydze.

Przedstawiany zbiór prac podzielony jest na dwie części (zeszyt 1 i zeszyt 2) obejmujące odrębne zagadnienia, które jednak w pewien sposób wiąże ze sobą szeroko rozumiana turystyka (włączając w to rekreację). Prace, napisane w różnej konwencji, są interesujące w sferze metodycznej i poznawczej. W wielu pracach szczególną wartością są unikatowe materiały źródłowe pochodzące głównie z własnych badań autorów i są nierzadko rezultatem czasochłonnych i trudnych do przeprowadzenia kwerend terenowych. Prace mogą służyć do formułowania szerszych uogólnień dotyczących czynników stymulujących bądź też ograniczających rozwój turystyki i rekreacji w różnych typach regionów Polski i terenów zagranicznych. Poza aspektem poznawczym są niezwykle cenne i mają aplikacyjne znaczenie. Większość opracowań zawiera materiały możliwe do wykorzystania przez lokalne samorządy w planowaniu rozwoju podległych im jednostek administracyjnych.

Zeszyt drugi, związany tematycznie z regionalnymi i lokalnymi produktami turystycznymi, obejmuje również 16 prac dokumentujących szerokie spektrum zagadnień dotyczących regionalnych i lokalnych produktów turystycznych w odniesieniu do regionu lubelskiego oraz innych regionów polskich, a także zagranicznych.

Zaproponowano rozwój turystyki rekreacyjno-zdrowotnej jako potencjalnego produktu lokalno-regionalnego Lubelszczyzny (Władysław Pańczyk), a także możliwości rozwoju turystyki rowerowej w północnej części Euroregionu Bug (Krzysztof Piech, Włodzimierz Lukiewicz). W opracowaniach zawartych w zeszycie drugim zwrócono także uwagę na wykorzystanie walorów turystycznych w procesie edukacji regionalnej na Południowym Podlasiu (Beata Boczukowa), starano się również określić, w jakim stopniu zajęcia z turystyki wpływają na rozszerzenie wiadomości uczniów i uczennic o regionie południowego Podlasia (Marcin Bochenek). Omówiono również unikatowe walory kulturowe Krainy Otwartych Okiennic jako potencjalny produkt turystyczny północno-wschodniego Podlasia (Irena Matus). Zaprezentowano możliwości wykorzystania walorów przyrodniczych i kulturowych w rozwoju turystyki w gminie Nielisz (Jadwiga Antoszek, Bogusław Sawicki). Podkreślono także znaczenie produktu turystycznego jako czynnika rozwoju lokalnego gmin w powiatach myślenickim i bocheńskim (Włodzimierz Banasik, Marcin Molen-da) oraz znaczenie marketingu urbanistycznego jako instrumentu aktywizacji turystyki w gminach na przykładzie gmin Krasnobród i Sosnowica (Anna Polska). Zwrócono uwagę na istotną rolę muzeów w rozwoju ruchu turystycznego w województwie łódzkim (Beata Krakowiak). Wskazano na przedsiębior-

czość agroturystyczną w województwie podkarpackim jako jedną z podstawowych szans rozwoju obszarów wiejskich tego regionu (Grzegorz Chrapek, Marzena Surmiak). W zeszycie drugim zwrócono także uwagę na problem oceny warunków klimatycznych trójkąta turystycznego Puławy–Kazimierz Dolny–Nałęczów (Michał B. Kaszewski, Anna Wawer) oraz problem odczuwalności klimatu Leska w aspekcie rekreacji i wypoczynku (Sylwester Wereski, Sławomir Wereski).

W odniesieniu do regionów zagranicznych Michał Rutynskij i Wiktoria Pantylej podejmują zagadnienie obszarów problemowych w turystyce Ukrainy, Joanna Paczos prezentuje z(re)konstruowane zabytkowe zespoły architektoniczne zamek Vajdahunyad w Budapeszcie i osadę Poble Espanyol w Barcelonie jako specyficzny typ atrakcji turystycznej. W zeszycie drugim przeanalizowano również aspekty selekcji zespołu i współpracy w turystyce (Diana Krauksta, Inga Liepina) oraz wzajemne oddziaływanie między uczestnikami obozów turystycznych i opiekunami (Ingrida Smuka).

Mamy nadzieję, że prace zawarte w tomie LXIV „Annales UMCS”, sec. B wnoszą do dyskusji nowe elementy, inspirując dalsze studia i refleksje.

Kierujemy słowa uznania i wdzięczności do Autorów tekstów. Wyrażamy podziękowanie osobom zaangażowanym przy przygotowaniu niniejszego tomu. Całość tomu została zrecenzowana przez prof. dr hab. Andrzeja Kowalczyka. W imieniu swoim i autorów składamy bardzo serdeczne podziękowanie Panu Profesorowi za cenne uwagi, które pozwoliły autorom skorygować dostrzeżone przez Recenzenta nieprawidłowości i wprowadzić sugerowane uzupełnienia.

*Andrzej Świeca
Teresa Brzezińska-Wójcik*

Lublin, lipiec 2009

Introduction

The increasing role of tourism in the contemporary world and the development of academic research dedicated to this issue requires discussion, a mutual, interdisciplinary exchange of ideas and an integration of experts representing different academic centres.

The International Scientific Conference held in Nałęczów (11–12th September, 2008), organised mainly by the employees of the Institute of Regional Geography and Tourism at Maria Curie-Skłodowska University in Lublin, gave an opportunity to consider the complexity of tourism-related questions. The debate, focused on “The Potential of the Tourist Sector as a Regional Development Factor”, involved representatives of academic centres in Poland and abroad, institutions of state administration, self-government institutions, organizations and associations. The meeting of academics and practitioners was an inspiration to publish the materials in the “Annales” of Maria Curie-Skłodowska University, Section B. The publication of the volume of “Annales” was also prompted by the fact that on 1st October, 2008, the subject of Tourism and Recreation was introduced at the Faculty of Biology and Earth Sciences. Upon the consent of Professor Maria Łanczont, the editor of Section B, Volume LXIV of “Annales UMCS”, Section B was dedicated to this subject matter.

The volume is a result of a joint effort of employees representing mainly academic centres including the University of Białystok, the University of Gdańsk, the University of Łódź, the University of Szczecin, Maria Curie-Skłodowska University in Lublin and the University of Life Sciences in Lublin, the University of Warmia and Mazuria in Olsztyn, the University of Humanities and Sciences in Kielce and Podlasie Academy in Siedlce, the Warsaw School of Economics, the Higher School of Hotel Industry, Gastronomy and Tourism in Warsaw, the Faculty of Physical Education in Biała Podlaska (Branch of UMCS) and the State Schools of Higher Vocational Education in Jarosław and Leszno.

Among the authors of the collected papers there are also representatives of academic centres abroad: the Ivan Franko National University of Lviv, the Brest State University and the Latvian Academy of Physical Education in Riga.

The said volume is divided into two books (Book 1 and Book 2), dedicated to different issues which are, nonetheless, related to a broadly understood tourism industry (including recreation). The papers, written in different conventions, are interesting from the methodological and informative point of view. Many works use especially valuable and unique source materials gathered by the authors during their investigations and often a result of time-consuming and difficult onsite research. These papers may inspire more general conclusions regarding the factors stimulating or, conversely, limiting the development of tourism and recreation in various regions in Poland and abroad. Apart from their informative aspect they are very precious and have applicative value. Most of these case studies include materials that can be used by the local authorities to plan the development of the administrative units they supervise.

Book 2, devoted to regional and local tourist products, also comprises 16 papers, documenting the wide range of issues related to regional and local tourist products as regards the Lublin province and other provinces in Poland and abroad.

Recreational-health tourism of the Lublin region – potential local-regional product (Władysław Pańczyk) has been proposed, likewise the possibilities of the development of bike tourism in northern part of the Bug Euroregion (Krzysztof Piech, Włodzimierz Lukiewicz). Papers included in Book 2 indicate the use of tourist assets in the process of regional education in Southern Podlasie (Beata Boczukowa), and try to determine to what extent the classes on tourism have an impact on broadening the pupils' knowledge about the region of Southern Podlasie (Marcin Bochenek). Also the unique cultural resources of the Open Shutters Land as a possible tourist product of the north-eastern Podlasie (Irena Matus) have been discussed. Some papers present the possibilities to use the natural and cultural values in the development of tourism in the Nielisz commune (Jadwiga Antoszek, Bogusław Sawicki). The significance of a tourist product as a local development factor of the Myślenice and Bochnia districts' municipalities (Włodzimierz Banasik, Marcin Molenda) and the relevance of urban marketing as a tool of touristic activation in communes as exemplified of the Krasnobród and Sosnowica communes (Anna Polska) have been emphasized. Beata Krakowiak has highlighted the essential role of museums in the development of tourist traffic in the Łódź voivodeship. Agritourism in the Podkarpackie voivodeship as one of basic development opportunities for rural areas in this region (Grzegorz Chrapek, Marzena Surmiak) has been indicated. Book 2 refers

also to the issue of evaluation of climatic conditions of the Puławy–Kazimierz Dolny–Nałęczów tourist triangle (Michał B. Kaszewski, Anna Wawer) and the problem of the perception of the Lesko climate as regards recreation and leisure (Sylwester Wereski, Sławomir Wereski).

As regards regions abroad, Michajło Rutyns'kyj and Wiktoria Pantylej discuss the issue of problem areas in the tourism in Ukraine; Joanna Paczos presents the reconstructed historic architectural complexes – the Vajdahunyad Castle in Budapest and the Spanish Town (Poble Espanyol) in Barcelona as a specific type of tourist attraction. Book 2 contains also the analysis of the aspects of a team selection and cooperation in tourism (Diana Krauksta, Inga Liepina) and mutual interaction between the participants of tourist camps and their tutors (Ingrida Smuka).

We hope that the papers included in Volume LXIV of “Annales UMCS”, Section B have contributed new elements to the debate and will inspire further studies and considerations.

We would like to express our sincere gratitude and appreciation to the Authors. We would also like to thank the people involved in the publication of this volume. Professor Andrzej Kowalczyk reviewed the entire study. In our name and on behalf of the Authors we would like to thank Professor Kowalczyk for his valuable comments which allowed us to correct the errors pointed out and to supplement the work as suggested.

*Andrzej Świeca
Teresa Brzezińska-Wójcik*

Lublin, July 2009